Dnro TRAFICOM/410001/03.03.01/2020
22.9.2020

Ulkoasiainvaliokunta

HE 98/2020 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle HE 98/2020 vp sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ulkoasianvaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta (jäljempänä myös Liikenne- ja viestintävirasto, virasto ja Traficom) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle HE 98/2020 vp sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (jäljempänä viestintäpalvelulaki) muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyvistä laeista (jäljempänä hallituksen esitys). Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleiset huomiot esityksestä

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa nyt ehdotettuja muutoksia ja niitä uusia säännöksiä, jotka parantavat mahdollisuutta huomioida paremmin kansallista turvallisuutta sekä radiolupaprosessissa että viestintäverkon kriittisissä osissa käytettävien laitteisen osalta. Ehdotetuilla muutoksilla vahvistetaan kansallista keinovalikoimaa viestintäverkkojen ja palveluiden kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Kansallinen turvallisuus radiolupaprosessissa

Radiolupia koskeviin pykäliin 40 ja 41 ehdotetaan muutoksia, joilla mahdollistettaisiin kansallisen turvallisuuden huomioiminen radiolupaprosessissa. Esityksessä lain 40 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilanteisiin, joissa Liikenne- ja viestintäviraston sijasta valtioneuvosto myöntää radioluvan, lisättäisiin myös kansallisen turvallisuuden vaarantuminen. Radioluvan myöntämisen edellytyksiin 41 §:n 1 momentin 4 kohtaan tuotaisiin kansallisen turvallisuuden huomioiminen. Traficom kannattaa molempia ehdotettuja lisäyksiä.

Radiolupaviranomaisella ei ole mahdollisuutta arvioida radioluvan myöntämisen vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen eli tarvittaessa radiolupaprosessissa kuullaan kansallisesta turvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Mikäli radioluvan myöntämisen voidaan ilmeisen syin epäillä vaarantavan kansallisen turvallisuuden, edellyttää lupa-asian ratkaiseminen kansallisesti laajempaa yhteiskunnallista harkintaa ja tarkoituksenmukaisuusharkintaan pohjaavaa valtioneuvoston päätöstä. Tämän vuoksi radiolupa-asian siirtäminen tällaisissa tapauksissa liikenne- ja viestintävirastolta valtioneuvoston ratkaistavaksi on aiheellista.

Radiolupamenettelyn osalta esitetyt muutokset antavat viranomaisille ennakoivat keinot puuttua tilanteisiin, joissa kansallinen turvallisuus voisi vaarantua radioluvan myöntämisen välillisesti mahdollistamana. Muutokset antavat myös valtioneuvostolle nykyistä vahvemmat perusteet radiolupapäätöksen ratkaisemiseksi tällaisissa tilanteissa.

Viestintäverkon kriittisissä osissa käytettävät laitteet

Esityksen 244a § mukaan viestintäverkkolaitetta ei saa käyttää yleisen viestintäverkon kriittisissä osissa, jos on painavia perusteita epäillä, että laitteen käyttäminen vaarantaisi kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Viestintäverkon ja viestintäverkkoon yhteenliitettyjen erillisverkkojen kriittisenä osana pidetään toimintoja ja toimenpiteitä, joiden avulla hallitaan ja ohjataan keskeisellä tavalla verkkoa ja siellä kulkevaa liikennettä.

Traficom kannattaa esityksen tavoitteita ja on yhtä mieltä siitä, että uutta sääntelyä tarvitaan 5G:n turvallisuutta koskevan kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi viestintäverkoissa. Osaltaan esitetyllä uudella lainsäädännöllä pannaan täytäntöön 5G:n turvallisuutta koskevan EU:n keinovalikoimassa suositeltuja toimenpiteitä.

Verkon kriittisten osien määrittely on varsin kattava. Se kattaa kaikki yleiset viestintäverkot niiden koosta tai tekniikasta riippumatta. Viestintäverkon kriittiset osat on määritelty niin, että ne ovat "toimintoja ja toimenpiteitä, joiden avulla hallitaan ja ohjataan keskeisellä tavalla verkkoa ja siellä kulkevaa liikennettä".

Liikenne- ja viestintävirasto voi omasta aloitteestaan tai ulkopuolisen tahon aloitteesta velvoittaa viestintäverkon omistajan tai muun haltijan poistamaan viestintäverkkolaitteen verkkonsa kriittisistä osista. Lisäksi "ennen päätöksen tekemistä Liikenne- ja viestintäviraston on kuultava viestintäverkon omistajaa tai muuta haltijaa ja varattava sille mahdollisuus korjata havaitut turvallisuuspuutteet, paitsi jos kuulemista ja korjaustoimenpiteitä ei voida toteuttaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii." Momentin toisen virkkeen perustelujen mukaan säännöksen olisi tarkoitus vastata viestintäpalvelulain 331 §:n mukaista mahdollisuutta määrätä muissa asioissa väliaikaisia toimenpiteitä.

Verkkoturvallisuuden neuvottelukunta

Hallituksen esityksen mukaan neuvottelukunta osallistuisi tehtäviensä puitteissa Liikenne- ja viestintäviraston viestintäverkkoja koskevien teknisten määräysten valmisteluun. Ehdotetun 244 a §:n 5 momentin mukaan Traficomin tulisi kuitenkin huomioida vain neuvottelukunnan suositukset, jotka koskisivat 244 a §:n nojalla annettavia määräyksiä verkon kriittisiä osista.

Jakelu Ulkoasianvaliokunta